

ОБРАЗЛО ЖЕЊЕ
НАЦРТА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ЗАКОНА О ДОПРИНОСИМА ЗА ОБАВЕЗНО
СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

I Уставно правни основ

Уставно правни основ за доношење овог закона садржан је у члану 72. став 1. тачка 4) Устава Републике Србије, према којем Република, поред осталог, уређује и обезбеђује систем социјалног осигурања.

II Разлози за доношење Закона

У оквиру даљих активности на спровођењу фискалне реформе, а у складу са економском и социјалном политиком Владе Републике Србије, предлаже се, поред осталог, и доношење Закона о изменама и допунама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање.

Разлози за доношење овог закона садржани су, пре свега у стимулисању запошљавања нових радника – приправника и лица млађих од 30 година и потреби уређења постојеће повластице код запошљавања лица старијих од 45, односно 50 година, снижењу најниже месечне основце доприноса као и у изричитом утврђивању могућности органима локалне самоуправе да плаћају доприносе за самосталне уметнике и усаглашавању са законима у области обавезног социјално осигурања.

У том смислу, основна садржина предложених измена и допуна Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање састоји се у следећем:

- ослобађају се од обавезе плаћања доприноса на терет својих средстава у трајању од три, односно две године, послодавци који запосле приправнике млађе од 30 година, односно лица млађа од 30 година;

- снижава се висина процентуалног износа просечне месечне зараде на основу кога се утврђује износ најниже месечне основце доприноса;

- изричито се утврђује могућност плаћања доприноса за самосталне уметнике од стране јединица локалне самоуправе, аутономне покрајине, Републике Србије као и установа из области културе, које се финансирају из буџета. У том смислу утврђен је нови дужи рок за плаћање доприноса за самосталне уметнике;

- у основицу доприноса за запослене и за послодавце не урачунава се накнада која се исплаћује запосленима у друштвима за осигурање, у прописаном износу највише до 200 евра у динарској противвредност по години стажа, а која се остварује из купопродајне цене капитала осигуравајућих друштава;

- прописују се прекршајне казне за повреду одредаба Закона које се као нове прописују овим изменама и допунама.

Сем наведеног, прецизирају се и појашњавају поједине одредбе у Закону.

III Садржина Закона

Уз члан 1.

Предложеном изменом врши се потребно термилошко усаглашавање са Законом о здравственом осигурању ("Сл. гласник РС", бр. 107/05).

Уз члан 2.

Врши се усклађивање у погледу основице доприноса код обавезе плаћања аконтације доприноса за самосталне уметнике и утврђивање висине аконтације доприноса.

Уз члан 3.

Прописује се да се у основицу доприноса у смислу овог закона не урачунава накнада, коју остварују запослени у друштвима за осигурање, а која се исплаћује из купопродајне цене која је остварена продајом капитала, у поступку приватизације друштва за осигурање, а у складу са законом који уређује осигурање. Накнада која се не урачунава у основицу доприноса ограничена је на износ у висини највише од 200 евра у динарској противвредности за сваку пуну годину радног стажа у субјекту приватизације.

Уз чл. 4 и 5.

Предложеном изменом прописује се да најнижу основицу доприноса из чл. 37. и 38. Закона уместо тренутно важећих 40% чини 35% просечне месечне зараде у Републици исплаћене у претходном кварталу за који су објављени подаци републичког органа надлежног за послове статистике, односно у четвртном кварталу претходне године. На овај начин смањује се фискално растерећење зарада (по правилу најнижих зарада) у случају кад је остварена зарада нижа од најниже основице доприноса. На основу макроекономских анализа предложени процентуални износ опредељен је као оптималан.

Уз члан 6.

Предложеном изменом преуређује се олакшица из члана 45. Закона тако да се омогућује послодавцима да наставе да користе олакшицу и у случају престанка радног односа новозапосленог и из разлога кад запослени откаже уговор о раду послодавцу. Као услов за даље коришћење олакшице јесте да послодавац најкасније у року од 15 дана запосли другог радника старијег од 45, односно 50 година.

Предложено је да ослобођење од плаћања доприноса из овог члана не могу остваривати државни органи и организације, јавна предузећа, јавне службе и други директни или индиректни буџетски корисници.

Уз члан 7.

Прописује се ослобођење од плаћања доприноса на терет послодавца за запошљавање нових радника – у трајању од три године за запошљавање приправника млађих од 30 година и у периоду од две године за запошљавање лица млађих од 30 година, с тим да је послодавац дужан да и у наредном периоду од три, односно две године по престанку олакшице буде у радном односу са тим лицима. У случају да дође до смањења броја запослених у односу на 1. септембар 2007. године увећан за новозапослене раднике, прописује се губитак права на олакшицу. Истовремено, послодавцу се омогућава да у случају да новозапосленом раднику престане радни однос, а уместо њега, истовремено или у временском размаку од 15 дана, запосли другог радника, да настави са коришћењем олакшице до истека укупног периода олакшице и накнадног периода, уз урачунавање периода коришћења за претходног новозапосленог коме је престао радни однос.

У случају да послодавац смањи број запослених у току коришћења олакшице као и у наредном периоду од 3, односно 2 године у односу на број запослених на дан 1. септембра 2006. године, увећан за новозапослена лица за која остварује олакшицу од плаћања доприноса, губи право на олакшицу. У том случају послодавац је дужан да плати допринос који би иначе платио да није користио олакшицу, у року од 15 дана од дана смањења броја запослених у смислу става 6. овог члана.

Такође, послодавцу је дата могућност да уместо радника коме је престао радни однос запосли другог новог радника и на тај начин настави да користи олакшицу.

Предложено решење има за циљ смањење броја незапослених лица млађих од 30 година, било да имају радно искуство или не. Генерално гледано, на овај начин сузбија се нелегалан рад и повећава број запослених радника, чиме се обезбеђује легална исплата зарада уз плаћање доприноса за обавезноа социјално осигурање и смањење броја незапослених лица која остварјују права по основу незапослености. Све то обезбеђује и смањење трансфера из буџета организацијама обавезног социјалног осигурања.

Уз члан 8.

Предложеном изменом врши се потребно термилошко усаглашавање са Законом о здравственом осигурању ("Сл. гласник РС", бр. 107/05).

Уз члан 9.

Врши се термилошко усклађивање код обавезе плаћања аконтације доприноса за самосталне уметнике сагласно року прописаном за плаћање доприноса. Наиме, уместо досадашње месечне аконтације и обавезе плаћања доприноса до 15. у месецу за претходни месец, прописан је року од 45 дана од дана почетка тромесечја.

Уз члан 10.

Опредељује се да самостални уметници доприносе плаћају у року који је прописан за плаћање пореза на приходе од пољопривреде и шумарства, на приходе од непокретности и на друге приходе, на које се порез не плаћа по одбитку, који се плаћају тромесечно.

То значи да се аконтација доприноса плаћа у року од 45 дана од дана почетка тромесечја, а разлика доприноса по коначном обрачуну у року од 15 дана од дана достављања решења о утврђивању коначне обавезе доприноса.

До доношења решења о утврђивању аконтације доприноса за текућу годину, самостални уметници дужни су да плаћају доприносе на основицу коју чини аконтација доприноса из претходне године.

Уз члан 11.

Предложеном одредбом прописано је да доприносе за обавезно социјално осигурање (допринос за пензијско и инвалидско осигурање и здравствено осигурање) за самосталне уметнике који нису осигурани по другом основу, може да плаћа јединица локалне самоуправе, аутономне покрајине, Република Србија или установа из области културе чији је оснивач јединица локалне самоуправе, аутономне покрајине или Република Србија. На овај начин удовољило се захтеву Секретијата за културу града Београда да се могућност плаћања доприноса за самосталне уметнике од стране града, односно општине изричито пропише законом, иако ни по важећим прописима не постоји сметња плаћања доприноса од стране другог лица.

Уз члан 12.

Прописује се прекршајна казна за повреде предложене одредбе Закона, а која се односи на послодаваца ако не изврши плаћање доприноса које би иначе платио да није користио олакшицу, у року од 15 дана од дана губитка права на олакшицу.

Уз члан 13.

Прописује се у прелазној и завршној одредби обавеза плаћања доприноса за самосталне уметнике, тако што се уређује да се обавеза по коначном обрачуну за 2006. годину утврђује у складу са прописима који су важили до дана почетка примене овог закона.

Уз чл. 14. и 15.

Овим одредбама које представљају прелазно решење само за 2007. годину, утврђује се да се висина процентуалног износа прописаног у члану 4. и 5. овог закона, код утврђивања најниже месечне основице из чл. 37. и 38. Закона, примењује почев од 1. фебруара, односно 1. јануара 2007. године.

Уз члан 16.

Овим одредбама које представљају прелазно решење уређује се да послодавци који су до дана почетка примене овог закона изгубили право на олакшицу из члана 45. закона, а уколико није истекао рок од 60 дана за плаћање доприноса, дужни су да плате допринос у року од 15 дана од дана почетка примене овог закона.

Уз члан 17.

Предложеном оредбом утврђује се да повластицу из члана 45а овог закона може да оствари послодавац који на дан почетка примене овог члана има исти број запослених као и на дан ступања на снагу овог закона.

Уз члан 18.

Прописан је рок за доношење прописа за спровођење овог закона.

Уз члан 19.

Предлаже се да се овај закон примењује од 1. јануара 2007 године, осим члана 7. који би се примењивао од 1. септембра 2006. године.

Уз члан 20.

Предлаже се да закон ступи на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

IV Финансијски ефекат

Очекује се да ће овај Закон имати позитивне ефекте на приход буџета и организација за обавезно социјално осигурање, с обзиром да се подстиче запошљавање чиме се сузбија сива економија, односно нелегалан рад. У том смислу, обезбеђују се већи приходи организација за обавезно социјално осигурање по основу зарада новозапослених лица

V Финансијска средства за спровођење Закона

За спровођење овог закона није потребно обезбедити посебна средства.